

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת כי תשא-פרשת פרה ותשס"ז

5:38	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:09	ממצאי שבת
8:36	סוק"ש מג"א
9:12	סוק"ש גר"א
12:07	חצות

שהנגינות של "העשיר לא ירבה" הוא מונח רביעי, לרמוז על מאמרם ז"ל בכתובות (דף נ' ע"א) המבזבזו אל יבזבו יותר מחומש, וזהו מונח רביעי, ר"ל, שאף העשיר לא ירבה יותר מחמישית, רק ד' חלקים יהא מונח לעצמו וחלק חמישי יבזבו. (קהלת יצחק)

"ונתת שמה מים" (ל, יח)
לכאורה היה צריך לכתוב ונתת בו (בכיר) מים, אלא מכאן למדו חז"ל שאין צורך לרחוץ דוקא מהכיר אלא באותו מקום אפשר לרחוץ מכל כלי שרת ולכן כתוב ונתת שמה מים. (מהרי"ל דיסקין על התורה)

"קח לך סמים" (ל, לד)
סופי תיבות: חכים - חמרא וריחני פקחין. (בעל הטורים)
סח רבי יעקב-יהושע פרומן, נכד הרבי ר' פישל מסטריקוב:
מה ראה בעל הטורים לרמוז פה את היין המחכים, בעוד הפסוק דידן מדבר בריח גרידא?

אלא, כפי שאמר לי רבי מנחם זמבא משמו של החידושי הרי"ם: הבריות רגילים לומר ש"המדבר הרבה הנו שוטה והממעט חכם", אבל האמת שלפעמים המדבר הרבה משמיע גם את מה שצריך להגיד, ואילו הממעט כובש בלבו דברים שהיה טוב לאומרו, נמצא שאין זה כלל שווה לכל נפש - ומיהו באמת החכם האמיתי? הנה אומר: אדם המאחד בנפשו את שתי הסגולות כאחד, מרבה בדיבור בזמן שצריך וממעט בזמן שראוי לא להרבות בדיבורים, אינו משמיע אף מלה מיותרת... ואף כאן הרמז להתנהגות כזאת. אמרו בגמרא "כשם שהדבור קשה ליין כך הקול יפה לבשמים". אם כן, איפוא, מי שמאחד בקרבו את שתי הסגולות של "חמרא", (שהדיבור קשה לו) ושל "ריחני" (שהדיבור יפה לו), של מיעוט וריבוי כאחד - הוא החכם.

"ראה קראתי בשם בצלאל וכו', הנה נתתי אתו אהליאב" (לא, ב,ו)
מובא בספרים שהיסוד של המשכן הוא לעשות אחדות גמורה בין מדותיו יתברך, מדת הרחמים ומדת הדין, ולכן דוקא בצלאל משבט יהודה שיש בו שם מדת הרחמים ואהליאב משבט דן שמרמז למדת הדין ביחד עשו את המשכן.

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעטי" (ל, טו)
פירש הרבי ר' מאיר'ל מפרימישלאן:
אין עני אלא בדעת, במעשים, הרשע נקרא עני, ואין עשיר אלא בדעת ובמעשים, הצדיק נקרא עשיר. אומרת התורה: צדיק כרשע אל יתנו יותר ממחצית השקל, אל יראו את עצמם אלא כחצי אדם, רחוק משלימות... זה אינו שלם בצדקתו וזה אינו אבוד ברשעותו... הראשון ימשיך לעמול והשני ישתדל לשוב....

ספס

ברוח דברים אלו פירש רבי אברהם מסלונים את מאמר הגמרא "חייב אדם לבסומי בפריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". אדם שמחשיב את עצמו בבחינת "ארור המן" - הריהו "ברוך מרדכי"; ואילו מי שמעריך את עצמו בבחינת "ברוך מרדכי" - הריהו למעשה "ארור המן". סכנה לצדיק אם יודע שצדיק הנהו, אבוי לרשע אם יתייחס לפי שהוא רשע, לעולם לא ישוב עוד, אלא לכל הפחות בפורים שהוא יום התשובה מתוך שכרות ישכחו כולם את הערך העצמי האמיתי ויתקרבו לאלקים.

"והדל לא ימעטי" (ל, טו)

ויש לעיין מהיכי תיתי לומר שהדל יוכל להמעטי, הלא התורה חייבה את כל אחד ואחד לתת מחצית השקל?
ונראה לומר בזה על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות שקלים וזה לשונו: "ואינו נותנו בפעמים רבות, היום מעט ולמחר מעט, אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת" עכ"ל. ונראה אפוא לומר שזה עצמו האזהרה "והדל לא ימעטי" - לא שיפחית מסכום מחצית השקל דזה פשיטא שאינו יכול אחר שצוותה התורה מחצית השקל לכל אחד, אלא שלא יתן את מחצית השקל מעט מעט אלא כולו בפעם אחת. (בשם הגר"י מבריסק)

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעטי.. לכפר על נפשתיכם" (ל, טו)
"שקל" בגימ' "נפש" - שבא לכפר על הנפש. (בעל הטורים)

ספס

העשיר בל ירע בעיניו ולא יאמר בלבו כי אם לא יתן צדקה ירבה עושרו, לכן מודיעו הכתוב "העשיר לא ירבה". והדל בנותנו צדקה לא יאמר, הלא בזה ימעט ממוני, לכן מבטיחו הכתוב "והדל לא ימעטי", כי ה' ימלא חסרונו ממקום אחר. (אמרי שפר)

ספס

שמעתי רמז בשם הגר"א מוילנא זללה"ה,

פנינים לפרשה

"ישבת וינפש" (ל, יב)
כיון ששבת וי אבדה נפש (ביצה טז) משמגיע יום השבת מתעורר אדם מישראל לתשובה והוא מתבונן לראות במה שעבד כל השבוע אזי הוא ציוח ואומר וי אבדה נפש.
(רבי מנחם מוקצק)

"ונתנו" (ל, יב)
אם תקראנו למפרע יהיה גי'כ "ונתנו" - לומר לך, כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום.
(בעל הטורים)

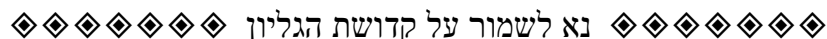
"זה יתנו" (ל, יג)
מי שעבר על הפקודים והציוויים של הקב"ה, העצה עברו כדי לכפר ולתקן נפשו, שיתן הרבה צדקה, כמ"ד (דניאל ד' כ"ד) "וחטאך בצדקה פרוק".
(דברי שמואל)

"מחצית השקל" (ל, יג)
למה ציוה ה' שיתנו מחצית השקל ולא שקל שלם.
ארז"ל (ירושלמי שקלים פ"ב ה"ג) הטעם מפני שהע"ג שקולה כעובר י' הדברות, ע"כ הביאו י' גרה.

ובשם החכם הר"ש בן אלקביץ ז"ל שמעתי שהוא להורות את בני ישראל יחס אחדותם, בל יעלה על לב איש מהם שהוא נפרד מחבירו, כי אם כאילו כל א' חצי, ובהתחברו עם כל א' וא' מישראל נעשה איש שלם, ע"כ כל איש יביאה מחצית. (אור צדיק אלשיך - יד יוסף)

"זה יתנו" (ל, יג)
אמרו חז"ל כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד והראהו למשה ואמר לו כזה יתנו (שקלים ג) הקב"ה הראה לו מטבע של אש היינו שהנתינה תהיה באש לבבו ובהתלהבות.
(אהל תורה)

"כל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת ה'" (ל, יז)
אפשר לרמוז, דאין ב"יד של מעלה מענישים רק מבן עשרים שנה ומעלה (עיין שבת פ"ט): זה שאמר כאן, "כל העובר על הפקודים" שהם המצוות, אם הוא "מבן עשרים שנה ומעלה", יתן חשבון עליהם לפני ה', וזהו "יתן תרומת ה'", הוא החשבון, דתרומה היות הפרשה, שיפרש ויתן חשבון לפני ה'. (פתחי חותם)

"וישמרו בני ישראל את השבת" (לב, טז)
משל לבן מלך שהיה שבוין בין אנשים פחותי ערך בא לו מכתב מאביו ורצה לשמוח בו מה עשה השקה את האנשים יין ומתוך ששמחו הם בשמחת היין שמח הוא בשמחת אביו זהו הטעם לעונג החומר (הגוף) בשבת צריך לבסס את החומר שעצבותו לא תעכב את שמחת הצורה בדיקותה בהש"ת. (הבעש"ט)

"וישמע יהושע את קול העם ברעה" (לב, יז)
כד מיבבין בחדוא קדם עיגלא. (יונתן בן עוזיאל)

תמה רבי זלמן סורוצקין, הרב דלוצק: יבבה זו, מה טיבה ומקומה כאן? הוא מותיב והוא מפרק:

אומרים משמו של רבי ירוחם לבוביץ, המשגיח הרוחני דישיבת מיר: בן-ישיבה אם גם יעזוב את הישיבה, יתרחק ממנה, ואפילו יקדיח תבשילו חלילה – טעם עבירה כבר ניטל הימנו, הוא לא יסבב נחת בשום פנים מתענוגיו עולם – הזה. מוסר הכליות לא ירפה ממנו.

אף כאן: מכיון ששמעו ישראל דברי אלקים חיים במעמד הר סיני, וקיבלו עליהם עול תורה ומצוות, לא היתה שמחתם שלמה כשהיו מרקדים לפני העגל, אלא "מיבבין בחדוא קדם עיגלא".

"וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם" (לב, יט)

מה טעם לא שיברם מיד בשמעו מפי הגבורה "סרו מהר מן הדרך, עשו להם עגל מסכה"? מבאר רבי יצחק קארו, סבו של רבי יוסף קארו מחבר ה"שולחן ערוך": שאמר משה בלבו: אולי אחרי שכבר אמר הקב"ה כדברים האלה, אולי התחרטו בני ישראל והתאבלו על חטאם. אך כשראה המחולות אמר: לא די שלא התאבלו, אלא יש להם שמחה! מיד חרה אפו ושיבר הלוחות.

"וישלך מידו" (לב, יט)

הכתיב הוא "ידיו" (לשון יחיד) והקרי הוא "ידיו" (לשון רבים). ונראה לבר: הנה הלוחות היו חלוקות לשני חלקים – באחד המצוות שבין אדם למקום, ובשני המצוות שבין אדם לחבירו. וכשחטאו בני"ג בעגל הרי פגעו בדברות הראשונות של "אנכי" ושל "לא יהיה לך", ועלה במחשבתו של משה לשבור רק לוח אחד והיינו את החלק שבין אדם למקום שבוה חטאו, וזהו "וישלך מידו" לשון יחיד. אך לבסוף הכריע משה שאם אין את הלוח שבין אדם למקום שוב אין מקום ללוח שבין אדם לחבירו, ושני הלוחות צמודים ושלושים יחד בלי יכולת הפרדה, אין שום יסוד קיום למצוות שבין אדם לחבירו בלי הביטול של המצוות שבין אדם למקום ולכן "וישלך מידו" לשון רבים את בני הלוחות. (בשם הגר"י סלנטר)

"אין קול ענות גבורה" (לב, יח)
משה רבינו הוכיח את יהושע תלמידו על אשר לא הרגיל את אזנו להכיר ולהבדיל בין קול

כפל "את השבת" פעמיים. לרמוז שאם ישמרו שתי שבתות אז יהיה "לדורות ברית עולם". והוא משום מה שאמרו "כיון שבא דבר עבירה לידו פעם ראשונה ושניה ולא חטא שוב אינו חוטא" (יומא לו). הבטחה היה מהקב"ה, שישמור אותנו מחטוא עוד באותה עבירה שמנענו עצמנו פעמיים מלעבור עליה. כמו כן נאמר, שאם ישמרו שתי שבתות, מובטחים הם מהקב"ה שיהיו מחזיקים בבריתו, כלשון הכתוב "אשר ישמרו את שבתותי... ומחזיקים בברית" (ישעיהו נו).

ובדרך רמז נאמר, שלכן אמרו חז"ל... כשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר, יהי רצון שתאה לשבת אחרת כך" (שבת קיט, א). ומדוע שלא יברך לכל השבתות, אלא שאם תשמר השבת האחרת כיוצא בה, ממילא כבר ישמרו כך כל השבתות הבאות.

(רבי רפאל הכהן מהמבורג)

"לך רד כי שחת עמך" (לב, ז)

ידוע שאות ד' מאחד מקריאת שמע ור' שלא תשתחוה לאל אחר המה מהאותיות הגדולות וצריך להזהר שלא יחליף הדי' בר' והר' בד' והחילוק בין שתי אותיות אלה הוא רק הקוץ של הדי' וזה שאמר הקב"ה משחטאו ישראל לך רד היינו שהחליפו את הדי' של אחד בר' של אלהים אחרים.

"זכור לעבדך לאברהם ליצחק וליעקב" (לב, יג)

לא היתה זווית בקרקע שלא היה מתחבט עליה לחון עליהם ולומר: אם נתחייבו שריפה – זכור לאברהם שמסר עצמו לשריפה, אם נתחייבו הריגה – זכור ליצחק שמסר עצמו להריגה ולהשחט, אם נתחייבו גלות – זכור ליעקב שגלה. (מדרש תנחומא)

"זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדך" (לב, יג)

למה מוזכר כאן השם ישראל ולא יעקב? מסביר מהרי"ל דיסקין שמשם טען נגד השמדת ישראל כי בזה הוא מפר ברית אבות. ועל זה ענה לו ה' ואעשה אותך לגוי גדול שהרי אתה בא מזרעם. ולכן הזכיר משה דוקא הברית שעשה ה' עם ישראל. וזה מה שאמר ה' ליעקב אבינו בזמן שקראו ישראל גוי וקהל גויים יהיו ממך וגויי שכוונתו על בנימין שעוד לא נולד, וקהל גויים כוונתו על אפרים ומנשה. ואם יעשה ה' את משה לגוי גדול ברית ישראל שהובטח בג' שבטים בנימין אפרים ומנשה תבוטל, ולכן מוכרח ה' למחול לג' שבטים אלו, ועל ידי זה כבר תבטל הגזירה מכולם.

"ושני לוחות העדות בידו" (לב, טו)

רבים מקשים למה הוריד משה את הלוחות. אם כוונתו לשברם שישאירו בשמים, הרי ידע כבר שחטאו בעגל. מפרש הספורנו שמשם רבינו חשב שבשובו למחנה ישובו בני ישראל בתשובה, ואם לא, ישברם לעיניהם ללכות עיניהם כדי שיחזרו בתשובה.

משמע משפט הכתובים שהיה הקצף מפני חטא העגל על כל בני ישראל אף על פי שלא כולם, ואפילו לא רובם, נקהלו על אהרן. אלא כולם היו אשמים על שלא מיחו בקמים.

"אך את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם" (לא, יג)

דרשו בגמרא (ביצה טז, א) כי במקרא זה גילה הקב"ה לישראל מתן שכר שבת. זאת משום ששכר שבת איננו דבר העתיד להיגלות מעצמו, ודין הוא שהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. בהמשך אמרו שם, שמתן שכר שבת ניתן לישראל בצנעה וכי אומות העולם לא יגלוהו. והדבר תימה, כי מאחר שנכתב בתורה יבואו הגויים ויגלוהו?

אלא משל למה הדבר דומה, אם נאמר לאדם עשה דבר זה למען תהיה מכובד אצל המלך, אם בר-דעת הוא לא ישאל מה יתן לי המלך, כי מכובד בעיני המלך הוא עצמו שכר גדול, אך אם לא חכם הוא ישאל מה יתן לי המלך עבור כך. ישראל שמעו מה' כי על-ידי שבת "אני ה' מקדשכם", ולא שאלו מה יתן לנו ה'. כי זה גופא השכר הנצחי והנאצל ביותר, להיות קדוש בעיני ה'. לא כך אומות העולם, הללו לא השכילו להבין ערך התענוג הזה, ותמהו מה יתן להם ה' כשיהיו קדושים אצלו, ממילא נותר שכר השבת עבורם בצנעה. (רבי משה מרדכי אפשטיין)

"אך את שבתותי תשמרו וגו'" (לא, יג)

לפי המבואר בשם שבת שיש פי שנים בהוראתו, הא' ענין הביטול וההפסק ממלאכה, והב' ענין ישוב הדעת לעניינים אלהיים, א"כ יש בכל שבת שתי שבתות, שבידת הגוף מעסקי עולם, ושבידת וישוב הנפש להתעסק בעניינים רוחניים אלהיים, ואין שבידת הגוף לבדה עיקר ותכלית קיום עשה דשבידת שבת, כי אמנם אינו רק סיבה גורמת אל שבידת וישוב דעת הנפש, והיא השבידת התכליתית המכוונת. ועי' באה האזהרה כאן "שבתותי תשמרו", ירצה, בכל שבת ושבת תשמרו שתי שבתות, שבידת הגוף ממלאכת מעשה, ושבידת הנפש במלאכת עבודת ה'.

ספד

אפשר לומר, כי אמר "שבתותי", כי נודע החקירה שלפי האקלימים באקלים אחד עדיין יום והשאר מקומות כבר הוא לילה, נמצא אלו שובתים ואלו עושין מלאכה, ובאמת כל אחד מוזהר לפי מקומו. ולזה אמר "את שבתותי תשמרו" שכולל שבתות שונות לפי מה שהוא אצל בני אדם. (מלא העומר)

"וישמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחללה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה וכו'" (לא, יז)

כי כל העשה משמע שזה נתינת טעם לדין מחללה מות יומת, ומסביר האור החיים שהיות שבפסוק י"ג למדו מן המלה "אך" את שבתותי וכו' שפקוח נפש דוחה שבת (אך למעט שמירת שבת במקום פקוח נפש), א"כ רואים לכאורה שנפש הישראלי יותר חשובה מקדושת השבת, א"כ למה בשביל חילול שבת יש חיוב, מיתה על זה מפרש הפסוק כי כל העושה שעל ידי חילול שבת מנתק היהודי את נשמתו מן המקור ואין כבר ערך לנשמתו ביחס לקדושת השבת ולכן מחללה מות יומת.

"וישמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם" (לא, טז)

לקול. על מנהיג העדה לדעת עת הקהל מרים קולו למרחוק כלפי מה הם מתכוונים, עליו להבדיל בין קול מלחמה לקול עבודה זרה.

(חפץ חיים)

"ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות ויחר אף משה וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר"

(לג, יט)
המשך חכמה מסביר את הסיבה שמשם שבר את הלוחות לעיני העם ולא החזירם לה' בזה שבחטא העגל משה רבינו הבין שטעו בני ישראל בזה שחשבו שהם מוכרחים לאמצעי מוחשי שיקשר בינם לבין הקב"ה ועד עכשיו חשבו שמשם הוא האמצעי ובהעדרו בקשו אמצעי שיהיה קבוע ולא יוכל למות וזה עגל הזהב. אם משה היה מחזיר את הלוחות לה' עד לאחר שיחזרו בתשובה זה היה מחזק את טעותם באמרוס אנחנו צדקנו בזה שצריכים אמצעי רק טעינו במה שחשבנו שאנחנו יכולים לקבוע מה יהיה האמצעי כי רק ה' יקבע האמצעי דהיינו הלוחות. ולכן שבר משה את הלוחות לעיני כל ישראל להראות להם שאין הלוחות אמצעי מוכרח בינם לבין ה' ואין בהם שום קדושה בעצם ואפשר לשבור אותם ובכל זאת ה' ימשיך למלוך עליהם בלעדי אמצעי.

"מעשה העגל"

רש"י שואל למה הכניסה התורה מעשה העגל בין הפרשיות של ציווי בנין המשכן לפרשיות עשייתו, ומסביר שזה ללמד לנו הצורך במשכן ובכל המצוות והמעשים הקשורים בו. שיש צורך להדריך האדם על כל צעד וצעד בדרכו לעבודת ה' ואי אפשר לסמוך עליו שמעצמו יבין הדרך הנכון להתקרב אל ה'. שהרי אפילו אהרן קדוש ה' שגה שגיאה גדולה ולא ידע מעצמו איך לכוין לרצון ה'.

"ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לג, לב)

מה ביקש משה להשיג בזה שימחה שמו מן הספר, וכי תכופר חטאתם בשל כך? אלא כך אמר משה להקב"ה: "ועתה אם תשא חטאתם", למחול להם חטאתם בזכות עצמם, מוטב, "ואם אין מחני נא מספרך", מחוק זכויותי אשר בספר מעשי האדם, וכמאמרם "וכל מעשיך בספר נכתבים" (אבות), וסלח להם תמורתם.

(בשם רבי יעקב יוסף מגיד דוילנא)

"וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו"

(לג, ז)
סח רבי שמואל מסלונים:
לימדנו תורה בפרשת העגל שני דברים: (א) שלא יאמין אדם בעצמו, כי אף ישראל בדור דעה, שהיו במדרגה עילאה אחרי קריעת ים-סוף ומתן תורה, מסוגלן ליפול נפילה כל-כך נוראה; (ב) יהודי, אף כי שקע בתהום-אבדון, חלילה לו שיתיאש! שהרי גם כשפלחו ישראל לעגל, שברו את לבם לאחר-מכן וחזרו בתשובה, ובזכות הבושה ושפלות-רוחם עוד המשיכו על עצמם י"ג מכילין של רחמים, ולא עוד אלא שנצטוו אז על עשיית המשכן וזכו להשראת השכינה... אין לך דבר העומד בפני התשובה...

"וחנותי את אשר אחון"

(לג, יט)

כדרך שאדם נוהג באחרים כך נוהגים בו מן השמים אם מרחם הוא על הזולת ועושה עמו טובה מרחמים עליו אף מן השמים גם אם אין הוא ראוי לכך וזהו הרמז וחנותי את אשר אחון את זה שאומר תמיד אחון ורחמתי את אשר ארחם את זה שאומר תמיד ארחם.

"ויגוף ה' את העם"
לא היו נגפים ונענשים בעונש כבד כזה על חטא עצמם אלא משום שדחקו באהרן שיעשה להם העגל ועל ידו התחלל שם שמים ונתחזק בלב בני אדם מאחר שאהרן עשה אותו. וזהו ויגוף ה' את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן.

"רחום וחנון"
רבות התלבטו המפרשים בביאור ההבדל בין 'רחום' ל'חנון'. ונראה לבאר על פי מה שכתב הגר"א אודות "דין וחשבון" במשפטי ה', וכלשון חז"ל "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". וחילק ביניהם לאמור, ש"דין" הוא מה שדנים את האדם על שעבר העבירה, ו'חשבון' היינו שמחשבים עמו גם על זמן עשיית העבירה, אשר במקומה יכל לעשות מצוה או ללמוד תורה (נדפס בסוף "שנות אליהו").

לפי זה כאשר שב אדם מעבירה שבידו, אף שהקב"ה מוחל לו על חטאו, אין זה שייך אלא על עצם החטא, שנחשב לו כאילו לא חטא, אבל החשבון עדיין נותר, שהרי עובדה היא שלא קיים מצוה באותו זמן. אם כי בתשובה מאהבה עליה אמרו חז"ל שזדונות נעשו לו כזכויות, אכן גם חשבון לא יהיה לו, שכן נחשב שעשה מצוה. אבל כששב מיראה, היאך תחשב לו מחיקת העבירה כאילו עשה מצוה.

לפי זה יובן ההבדל שבין רחום לחנון כך, 'חנון' משמעו מלשון חן, כמי שחונן לחבירו ומעניק לו מתנת חיים, ו'רחום' הוא המרחם על חבירו ומצילו מאיזו צרה. זהו שנאמר 'רחום' שמבטל ממנו צרת העונש אחר ששב בתשובה, ו'חנון' על שחונן לו מאוצרו שפע שכו, הגם שלא קיים אותה שעה מצוות שיזכורו בשכר הזה. כמו שאמרו במדרש ("מ"ר פ' תשא ס"פ מה) "וחנותי את אשר אחון, הנני נותן לו מאוצרי חיים".

(רבי זליג ראובן בנגיס)

לפרשת פרה

"אם נא מצאתי חן בעיניך ה' ילך נא ה' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא" (לד, ט)
היתכן כי דוקא בשל קשיות ערפם ילך ה' בקרבם?

אלא, משל לבעל מלאכה לכלים פשוטים שיעצוהו למכור סחורתו בעיר הבירה המרובה באוכלוסין, בה יוכל למכור הרבה ולהרויח. עשה האיש כלים הרבה והביאם לעיר הבירה, אך לא מכר מאומה. בשובו לביתו בפחי נפש, התאונן לפני חבירו על רוע מזלו. שאלו חבירו, באיזה איזור העמדת סחורתך? והשיב, בשכונה עשירה פלונית. אמר לו, הוי שוטה שכמותך, וכי העשירים הם שזקוקים לכלך הדלים, לך והציעם למכירה בסביבה של עניים ותצלית.

כך אחרי שהודיע הקב"ה למשה י"ג מדות של רחמים, אמר לו משה וכי זקוקים למדות

הללו בשמים, הלא מלאכים אינם חוטאים ואינם צריכים לרחמים וחנינה, לאריכת אפים ורב חסד. "ילך נא ה' בקרבנו" עם סחורה זו של י"ג מדות, "כי עם קשה עורף הוא", ולו נחוצה סחורה שכזאת.

(רבי יצחק אליהו מנדא, מגיד דוילנא)

הליכות והלכות

דיני דיבור בשבת

הכלל לגבי דיבור בשבת הינו שאין לדבר בשבת על כל דבר שאסור לעשותו בשבת, בין אם איסורו איסור דאורייתא ובין איסור דרבנן. דוגמא: אין לאמר בשבת: ביום ראשון אני נוסע לניו יורק, או אני נוסע לארץ מחר, או מחר אלך לקנות מכונת וכו"ו. כיוון שפעולות אלה אסורות בשבת.

אין לשכור פועלים בשבת וכן אין לאמר לפועל: תבוא מחר לתקן לי את הקיר וכדומה. וכן לדבר עם שותפך אודות העסק, אסור.

אפילו בשיחת דברים בטלים אין להרבות, אפילו אם אין בהם זכר לעסק או למסחר. כמו כן אין לעיין בחשבונות חשמל וטלפון וכדומה.

אין לחשב חשבונות שעברו: כמה עלה לי דבר; אם עדיין נשאר חייב כסף. אך אם חושב סתם כמה עלתה לו המכונת ואין בדעתו לרכוש מכונת נוספת - מותר. וכן חשבונות עסקיים שאין הוא מתעסק בהם - מותר. אולם אין להרבות בשיחה בטלה.

אם רוצה אדם לקנות חפץ, מכונת וכו"ו, אל לו לשאול בשבת היכן קונים וכמה זה יעלה וכדומה. וכן אם נזקק לקבלן בנין ושואל על כך בשבת (מי קבלן מומחה...) - אסור. כמובן שאין לשאול כמה עולה לבנות בית כזה, אם מעוניין לבנות כמותו.

מותר לאדם לאמר: למחר אלך למקום מסוים, אפילו שהדרך רחוקה; שכן אפשר ללכת ע"י בורגנין. אולם אין לאמר: למחר אסע למקום פלוני.

מותר לאמר לחברו שיבוא אליו לאחר שבת, אע"פ שהשני מבין שכוונתו לשוכרו לעבודה, כיוון שזה בדרך רמז - מותר. אין ללמוד בשבת דברים שאינם נוגעים לדברי תורה. פירושי חומש, מאמרי מוסר או סיפורי חכמים - מותרים.

המבקר את חברו בשבת אל יאמר לו "בקר טוב" או "שלום" אלא יאמר "שבת שלום" לקיים "זכור את יום השבת לקדשו".

וכתב המשנה ברורה: אף על פי שמותר לדבר דברי חול מעט למי שזה עונג לו וכן זה עונג לשומע, מ"מ הנשמר מלדבר דברי חול בשבת קדוש יאמר לו. ובירושלמי מובא שבקושי התיירו לומר שלום בשבת. ובפרט לאלו שלא עוסקים בתורה בכל השבוע ניתן שבת עיקרו לדברי תורה, ואפילו לתלמידי חכמים שלומדים כל השבוע כתוב באחרונים שלא ירבו בדברי חול יותר מדי משום ביטול תורה.

תפ"ל י"ג ומה זה
הגיע מלאי חדש של תפילין ומוזות
מוחדרים להזמנות ניתן להתקשר
845.352.7474

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מדי יום ביומו. וידועים דברי חז"ל שאמר, כל העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד. יוצא מכך, כי אדם שיש עליו כמה אלפי מקטרגים, בגין חטאיו, עלולים הם להיות מרובים מזכויותיו ולהכריע את הכף לחובתו בדן של מעלה ויגמר דינו למיתה. לפיכך, אין פלא איפוא שהמספר העצום של עבירות הנגרמות ע"י לשון הרע הוא משמעותי לחיי האדם. מאידך, מי שכובש את יצרו ונמנע מלדבר לשון הרע, נוספת לו בשכר זה מצוה בכל פעם. בכל יום ויום יכול הוא להוסיף לזכותו כמה וכמה מצוות שירבו את זכויותיו. לכן, מאחר שמדובר במספר כה גדול של מצוות, קל להבין מדוע המנעות והתאפקות מלדבר לשון הרע יפה כוחן במיוחד להכריע את הכף לטובה ולזכות באורך ימים. (חובת השמירה א.)

החייטני, אמר ראש הישיבה. וחזר שוב: 'החייטני'. והסביר את דבריו: זמן קצר לפני שנכנסתי לכאן, שוחחתי עם אדם פלוני, ועלה בליבי ספר שמא נכשלתי במהלכה של שיחה זו באיסור לשון הרע, ורציתי לברר את ההלכה במדויק, ולדעת האם היה מותר לי לומר את שאמרתי, או לאו. זו היתה הסיבה שביקשתי ממך את החפץ חיים, ואתה אומר לי שתביא את הספר מחר! כיצד הייתי יכול לישון בלילה, אם לא הייתי מברר את ההלכה! דברים אלה אפשר לראות רק אם זוכים לשמש את גדולי התורה.

מעשה חכמים

הגרי"א קוטלר עיין בספר ולפתע נפלטה מפיו אנחת-רווחה שכמותה לא נשמעה ממנו זמן רב

ראש ישיבת פוניבז' היה מתקשר מדי פעם אל הגאונים האחים רבי שמעון ורבי יצחק זלניק זצ"ל, והיה שואל אותם 'מה לדעתכם היה אומר ר' איסר-זלמן על מקרה כזה וכוזה'. שני האחים הללו, היו בביתו של הגרי"א במשך תקופה ארוכה מאוד, ושימשו אותו בכל צעדיו. גם כאשר היה מגיע מרן הגרי"א קוטלר ארצה, הקפידו לשמש אותו. היה זה האבא, רבי שלמה-זלמן זלניק זצ"ל, שידע במעלת שימושה של תורה, והכניס את שני בניו אל תוך ביתו של ר' איסר-זלמן כדי שילמדו שם את הליכותיה של תורת החיים. רבי יצחק זלניק, שנפטר באלול תשס"ב, סיפר לי פעם מעשה מופלא ממרן הגרי"א קוטלר, ממנו אפשר ללמוד על מידת היראת-שמים שפיעפה בליבו של מי שהקים את אמריקה התורנית על רגליה. ראש ישיבת ליקווד שהגיע לבית חמיו, הגרי"א מלצר, פגש שם את ר' יצחק זלניק, ושאל האם יוכל להביא לו עכשיו ספר חפץ חיים. השעה היתה לאחר חצות הלילה. חיפש ר' יצחק במדפיו, ולא מצא את הספר, אבל הבטיח לראש הישיבה שעד מחר ימצא הספר ויבאנו לו. ור' אהרן משיב, נסער כולו: 'אין בכוחי להמתין עד למחר! אם לא תביא לי את הספר עכשיו, לא אוכל להירדם בלילה'. משראתי כך, סיפר לי רבי יצחק ברבות הימים, יצאתי לרחוב בשעה המאוחרת, ורצתי לביתי והבאתי את הספר, והגשתי להגרי"א קוטלר. האורח פתח את הספר ועיין בו מספר דקות, ולפתע נפלטה מפיו אנחת-רווחה שכמותה לא שמעתי זמן רב:

נצור לשונך

שלושים ואחת מצוות

המדבר לשון הרע עובר בדבורו על איסורי תורה רבים. סך הכל ישנן 31 מצוות – 17 מצוות לא תעשה ו-14 מצוות עשה – אשר כולן קשורות, אם באופן ישיר ואם בעקיפין ללשון הרע, כפי שנמנו והוסברו בחלק א'. "מי האיש החפץ חיים" כוחה של אותה תרופה מתגלה על פי מה שאמרו חכמינו, המספר לשון הרע מגדיל עוונותיו עד לב השמים. פירוש דבריהם – מסביר החפץ חיים – כי כל מלה ומלה של לשון הרע היא חטא ועבירה בפני עצמה. שיחה שלמה של לשון הרע אינה רק עבירה אחת, אלא כמספר המלים כך מספר העבירות. צא וראה, אדם שמדבר עשר מלים לשון הרע ביום, אוסף לחובתו במהלכה של שנה אלפי עבירות כמספר המילים האסורות שהוציא מפיו. במציאות, יכול להיות גרוע יותר. אדם הרגיל בלשון הרע ואינו נוצר לשונו יכול להגיע לידי מאות דבורים אסורים

"הפטרה פרשת פרה"

ואשפוך חמתי עליהם וגוי ואפיץ אותם בגויים וגוי ויחללו שם קדשי באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו (יחזקאל פרק לו). הערה חדשה נלמדת מפסוקים אלו שחוץ מעצם החטא שאדם נענש עליו עוד הוא צריך לדאוג שמא בעקבות העונש שקיבל נוצר חילול השם שרואים אחרים את עונשו ומבינים שחטא ועל זה צריך להזהר חוץ מזהירות על עצם החטא, כי חילול השם חמור מכולם. (אור יחל)

 העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
 ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כג אדר	כב אדר	כא אדר	כ אדר	יט אדר	יח אדר	יז אדר
רבי יצחק מאיר אלתר החידושי הר"מ מגור שקיעה 6:00	רבי יחיאל מיכל הלוי עפ"ש"ן מח"ס ערוך השלחן	רבי אלימלך מליז'נסק בעל נועם אלימלך רבי יצחק אלתר מקובנא מח"ס ש"ת			רבי אלכסנדר זסקינד מח"ס יסוד ושו"ש העבודה רבי יחזקאל ב"ר יהודה לדינש"ן משנה יש' פוניבז'	שקיעה 5:54

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה